

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ТАДЖИКСЬКИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ШИРИНШО
ШОХТЕМУР (РЕСПУБЛІКА ТАДЖИКИСТАН)
ФЕДЕРАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ (АВСТРІЯ)**

Міжнародна науково-практична конференція

**АГРАРНА ОСВІТА ТА НАУКА:
ДОСЯГНЕННЯ, РОЛЬ, ФАКТОРИ РОСТУ**

**Інноваційні психолого-педагогічні,
лінгвістичні та правові засади аграрної науки
в умовах міжкультурної аграрної
комунікації**

26 жовтня 2023 року

Біла Церква
2023

criyng and my wo. / I noot wher she be womman or goddesse, /But venus is it soothly, as I gesse [1].

Чоловіків же, здебільшого оцінюють за результатами їхньої праці, вчинків, здобутків. Наприклад: *Whilom, as olde stories tellen us, / Ther was a duc that **highte** theseus; / Of atthenes he was lord and governour, / And in his tyme swich a **conquerour**, / That **gretter** was ther noon under the sonne. / Ful many a riche contree hadde he wonne; /What with his **wysdom** and his **chivalrie**, / He conquered al the regne of femenye* [1].

Категорія оцінки є характерною саме для прикметників, адже їм онтологічновластива категорія означальності як основа якості, а його типологія базується на відмінностях між носіями ознаки та об'єктами оцінки. Він вказує на певний стан, якість, ознаку, властиву або приписувану об'єкту. Проблема вивчення оцінних прикметників потребує повного комплексного осмислення їхніх семантико-граматичних і комунікативно-функціональних властивостей.

Категорія оцінки в середньоанглійській мові на прикладі «Кентерберійських оповідей» Джеффри Чосера виражена значною мірою через вживання автором оцінних прикметників, різноманітних стилістичних засобів та прийомів, таких як: епітети, іронія, метафори, порівняння, паралельні конструкції та ін.

Було встановлено, що перевага надається оцінним прикметникам позитивної конотації. Лексико-семантична група оцінних прикметників «моральні якості адресата» виявилася найбільш продуктивною. У ній засвідчена перевага оцінних прикметників, які маркують певні риси людського характеру, а саме: духовність, моральну силу; доброту, милосердя, добродушність; побожність; чесність та справедливість: альтруїзм, великодушність, здатність на глибокі почуття до інших; відданість та вірність. Серед інших за поширеністю ЛСГ оцінних прикметників ми виділили ті, що характеризують «інтелектуальні здібності та якості адресата», «вміння, здібності, можливості та заслуги співрозмовника», «зовнішність людини». Прикметники, що оцінюють негативні риси характеру людини, менш представлені в оповіданнях Джеффри Чосера. Лексико-семантична група прикметників негативної оцінки вербалізує такі якості людського характеру як злість, гнів, підлість, жорстокість, лють та ін. Також було підмічено в матеріалі дослідження гендерні розбіжності між критеріями оцінки жінок та чоловіків. Наприклад, жінок більше оцінювали за зовнішністю, фігурою, манерами, в той час як чоловіків – за результатами праці, власних здобутків, перемог.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Chaucer, J. (1957). *The Canterbury Tales*. The Complete works of G. Chaucer. Boston, Mass: Houghton Mifflin. URL: <https://quod.lib.umich.edu/c/cme/CT> (дата звернення: 15.10.2023).

УДК 81'25(0.034.2)(038)

ВЕЛИКА К.І., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

Kate-velyka@ukr.net

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ІНСТРУМЕНТИ ТА РЕСУРСИ

Анотація. Перекладацькі інструменти та ресурси є невід'ємною частиною роботи перекладача. Щоденно перекладач користується ними для здійснення правильного перекладу. Наявна інформація про відповідник перекладу може міститися не тільки в перекладних двомовних словниках, а й в інформаційних базах, які можуть бути розміщеними на різних ресурсах. Якість перекладу залежить від вміння володіти перекладацькими ресурсами, інструментами, різними джерелами інформації.

Ключові слова: перекладацький інструментарій та ресурси, автоматичні системи перекладу, системи машинного перекладу, електронні словники, база даних.

Основним інструментом у роботі перекладача є лінгвістичний словник, який допомагає у пошуку найкращого еквіваленту перекладу. Існує велика кількість і різноманіття перекладних двомовних і багатомовних словників, що можуть бути загальними, термінологічними, галузевими та технічними. Перекладачу також допомагають і інші інформаційні ресурси, якими можна скористатися при відсутності наявного еквіваленту. Вміння володіти перекладацькими ресурсами, інструментами, різними джерелами інформації впливають на якість перекладу.

Сучасні перекладацькі реалії вимагають швидкого темпу перекладу текстів у великих об'ємах. На допомогу приходять системи машинного перекладу, системи автоматизованого перекладу CAT (Computer Assisted Translation) та електронні словники останнього покоління: Abby Lingvo live, PROMT, Multitran. Зазначені електронні словники мають онлайн версії у вільному користуванні. Англomовні видавці паперових словників, таких як Oxford dictionary, Cambridge dictionary, пропонують вільний доступ до їх відповідних онлайн версій.

Позитивним моментом для всіх видів електронних словників є те, що всі вони інтерактивні і володіють посиланнями на приклади з оригінальними текстами мови перекладу.

Паралельне використання оригінальних текстів допомагає краще підібрати відповідник для мови перекладу тому, що контекст найкраще висвітлює значення терміну в певному словосполученні. Використання саме текстових ресурсів є актуальним для вирішення проблеми неперекладності, або відсутності відповідника вузько-галузевого терміну в перекладному словнику [3].

Наприклад, фітопатологічний термін *гетеробазидіальний гриб* в більшості електронних словників (Lingvo, Abby Lingvo live, Multitran) відсутній. Натомість онлайн система машинного перекладу Google translate, що є сервісом компанії Google, яка користується власним програмним забезпеченням і пошуковою системою інтернету, має еквівалент перекладу – *heterobasidion*.

Знайшовши відповідник, можемо перекласти наступне українське речення на англійську мову:

<p><i>Гетеробазидальні гриби (Heterobasidiomycetidae) – це підклас базидіальних грибів, у яких базидія багатоклітинна, а базидіоспори розташовуються по одній на кожній клітині.</i></p>	<p>Heterobasidion is a genus of basidiomycetes that have multicellular basidium. Their basidiospores are located on each cell by one.</p>
--	---

Пошук еквіваленту даного терміну через латинську назву *Heterobasidiomycetidae* є ще одним способом перекладу, але він займає багато часу. Доводиться користуватися словником-довідником з фітопатології [4].

Автоматизовані системи перекладу CAT останнього покоління теж користуються пошуковою системою інтернету і пропонують фрагменти оригінального тексту, а також запам'ятовують слова, словосполучення і фрази, які вже використовувалися під час перекладу раніше. Така інформаційна база значно полегшує і прискорює процес перекладу.

Професійні перекладачі використовують програми з вбудованою пам'яттю перекладу (translation memory). Спеціалізовані та тематичні словники входять в основу таких CAT систем. Раніше перекладені уривки текстів можуть бути повторно використані в ТМ-системі, але перекладач їх редагує і застосовує у правильному контексті мови перекладу. Саме цим автоматизований переклад відрізняється від машинного, який здійснюється комп'ютером.

Розрізняють два види систем машинного перекладу: 1) трансферні системи перекладу (синтаксис і словник вхідної мови аналізуються для перекладу тексту та порядку слів у реченні, 2) системи машинного перекладу семантичного типу (відображають зміст вхідного тексту з урахуванням семантичних та синтаксичних структур мови перекладу). Трансферні системи перекладу є складнішими і використовують бази декількох мов посередників. За системами, що здійснюють переклад на основі декількох мовних баз, знаходиться майбутнє. Їх досліджують і вони знаходяться на рівні розроблення [1].

Існує потреба для створення електронних текстових баз в Україні. Вони поєднували б паралельні перекладні та неперекладні тексти, які в подальшому слугували б базою для наукових досліджень і створення нової системи машинного перекладу [3].

Натомість, перекладачу доводиться витратити час на пошук відповідників мови перекладу. Вузько-галузеві терміни з фітопатології, а саме: офіційні перекладні назви карантинних захворювань рослин, можна знайти лише на сайті Головного управління Держпродспоживслужби в Київській області (зазначено вже перекладену назву захворювання на українську мову та латинська назва збудника) [2]. Нажаль невелику кількість карантинних захворювань рослин вдається знаходити в довідниках, словниках-довідниках з фітопатології. Якщо виникає потреба у зворотному перекладі на англійську мову, знову використовуємо латинську назву збудника:

- бактеріоз винограду (Хвороба Пірса) – (*Xylella fastidiosa* Wells et al.) – Pierce's disease;
- бактеріальна строкатість рису bacterial leaf streak – (*Xanthomonas oryzae* pv. *Oryzicola* (Fang et al.) Swings et al.);
- бактеріальний опік рису – (*Xanthomonas oryzae* pv. *Oryzae* (Ishiyama) Swings et al.) – bacterial blight on rice;
- жовта хвороба гіацинтів – (*Xanthomonas campestris* pv. *hyacinthi* (Wakker) Dovson.) – hyacinth yellows.
- бура гниль картоплі (*Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi et al.) – bacterial wilt [5].

Отже, збільшення темпів розвитку технічного прогресу дозволяють перекладачам застосовувати нові ресурси та інструментарії, прискоривши процес перекладу і задовольнивши замовника якісним перекладом. Застосування систем автоматичного перекладу САТ є невід'ємною частиною роботи перекладача тому, що вбудовані тематичні словники, системи запам'ятовування перекладених частин тексту та посилення на оригінальні частини тексту мови перекладу спрощують і покращують процес роботи.

Текстові перекладацькі ресурси, а особливо паралельних неперекладних текстів, показали свою високу ефективність для галузевого перекладу. Трансферні системи перекладу подають надії, тому створення електронних текстових баз в Україні є актуальним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гречуха Л.О., Кузєбна В.В. Системи машинного перекладу: оглядовий аналіз. URL:<http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/2/86.pdf>.
2. Головного управління держпродспоживслужби в Київській області. Бактеріоз винограду (хвороба Пірса) : веб-сайт URL:<https://old.dpssko.gov.ua/novini/bakteroz-vinogradu-hvoroba-prsa-xylella-fastidiosa-wells-et-al/>.
3. Набережнева Т. Є. Текстові перекладацькі ресурси, їх види та особливості використання. URL:<http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v22/53.pdf>
4. Словник-довідник з фітопатології / Пересипкін В.Ф. та ін.; за ред. В.Ф. Пересипкіна. Київ: Урожай, 1985. 200 с.
5. Термінологічний словник-довідник з фітопатології: навч. посібник / С.В. Станкевич, Л.В. Жукова, В.В. Горяїнова, О.М. Батова. Житомир: Рута, 2023. 118 с.

УДК 378.147:81'25

ІГНАТЕНКО В.Д., канд. пед. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ ПЕРЕКЛАДІВ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕТАП РОБОТИ ПЕРЕКЛАДАЧА

У тезах йдеться про важливість координації роботи перекладача і редактора по закінченні перекладацького процесу. Сьогоднішні системи перевірки якості значно автоматизували цей процес, особливості якого мають знати майбутні перекладачі.

Ключові слова: переклад, редактор, перекладач, системи якості перекладу, автоматизація.

Ihnatenko V., PhD in Pedagogic Sciences
Bila Tserkva National Agrarian University

ЗМІСТ

Зелінська В.А. Труднощі в організації дистанційного навчання з іноземної мови за професійним спрямуванням в сучасних реаліях освіти в Україні.....	3
Марчук В.В., Хом'як О. А. Pedagogical content of the concept of "Orientation" in the world of values.	5
Столицька С.Б. Роль автентичних документів у процесі навчання французької спеціалізованої мови.....	7
Цвид-Гром О.П. До питання акцентуаційних норм термінів ветеринарної медицини	9
Карпенко С.Д. Питання індивідуалізації освіти в Україні для українців: випадки впливу війни на здобуття освіти та надання освітніх послуг	11
Береговенко Н.С. Оцінні прикметники як спосіб вираження категорії оцінки в середньоанглійській мові (на прикладі «Кентерберійських оповідей» Джеффри Чосера).....	14
Велика К.І. Перекладацькі інструменти та ресурси	16
Ігнатенко В.Д. Контроль якості перекладів як важливий етап роботи перекладача.....	18
Ордіна Л.Л. Виховання особистості студента як процес культурної ідентифікації.....	20
Чернишук Ю.І. Використання комп'ютерних технологій при вивченні іноземних мов.....	22
Боньковський О.А. До питання вивчення іноземної аграрної термінології.....	24
Дорошенко І.В., Пономаренко Т.І. Психологічні особливості стресостійкості студентів аграрних спеціальностей.....	25
Клочко А.О. Емпатійне лідерство як ключовий фактор у розвитку професійних компетенцій здобувачів освіти	27
Mykhailenko O. Literary and non-literary texts with the focus on translation	28
Новосад Л. С. Структура макрополя «Література» в епістолярній спадщині Лесі Українки	30
Пилипенко І.О. Способи досягнення максимальної адекватності перекладу англійських фразеологізмів	32
Римар Н. Ю. Лексичні огріхи як негативне явища мовної культури особистості.....	33
Тарасюк А.М. Suggestive linguistics and linguistic suggestive influence	35
Резнік В.Г. Урахування вікових особливостей дітей та молоді у процесі навчання німецької мови як другої іноземної: комунікативний аспект	37
Трофіменко В.О. Упровадження інноваційних технологій в освітній процес фізичної культури	38
Шульська Н. М. Нові формати літературно-художніх видань у сучасному медіа- просторі.....	40
Тимчук І.М., Погоріла С.Г. Формування екологічних знань у студентів на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням)	42
Мельник Л.М., Грек І.М. Філософське осмислення феномену війни в античності.....	45
Малишко І.В. Внутрішньо переміщені особи та їх право на захист.....	46
Третяк А.М., Третяк В.М., Прядка Т.М. Вимоги закону України «Про вищу освіту» та освітніх стандартів щодо підготовки фахівців із землепорядкування	48
Бровко Н.І., Сімакова С.І. Запровадження пробаційного нагляду в Україні.....	50
Сокиринська О.А. Переслідування військових злочинців відповідно до норм Міжнародного гуманітарного права	52
Пахомова А.О. Історико-правові аспекти виникнення мирової юстиції	54
Самойлович А.А. Окремі питання ролі перекладача в адміністративному судочинстві	56
Сілецька М.О. Господарська діяльність в умовах воєнного стану.....	57
Тимошук О.Г. Організаційні засади діяльності нотаріату в Україні та країнах ЄС: порівняльний аспект	59
Ковальчук І.В. Новації оподаткування аграрного бізнесу.....	60
Терещук М.М. Розвиток аграрної науки: досвід європейських країн.....	62
Аргат Я.П. Інноваційна діяльність підприємств.....	64
Ломакіна І.Ю. Трудові гарантії працівників ЗСУ під час військового стану	65
Настіна О.І. Конфіскація земельних ділянок сільськогосподарського призначення в умовах війни ..	66